

20 juli 2018

Fietsblog OVK-13: De Draak van Gelre

Kevelaer heeft me als bedevaartsoord gebracht wat ik ervan kon verwachten. Een magnifieke kerk, schitterende beeldhouwwerken uitgehouwen in steen of gesmeed in ijzer, vergulde sierelementen. Dit moet

op de katholieke gelovigen honderd jaar geleden enorme indruk hebben gemaakt en allerlei gevoelens hebben losgemaakt. Helaas, mij raakt het niet, op grote waardering voor het kunstzinnige handwerk na. De Spaanse missie gestart in 1641 om zieltjes van over de geloofsgrens te winnen, is in mijn geval niet geslaagd.

Dat geeft me ruim de gelegenheid om over de andere stad te spreken, die vandaag op mijn weg kwam. Geldern is de naamgever aan het Hertogdom Gelre, daar waar het in mijn fietstocht om draait. Het verhaal van de verslagen draak die Gelre uitschreeuwt, is een mooie sage. En een originele manier om macht te legitimeren. Want na de gefantaseerde heldenmoed van de ridders van Gelre werden ze volgens het verhaal 'vrijwillig' door de burgers tot hun heer gekozen. Het ridderverhaal levert de erfgenamen zo het onomstotelijke bewijs van het recht op de macht over Gelre. Daarna heeft Geldern in de geschiedenis van het Hertogdom Gelre net zo'n belangrijke of onbelangrijke rol, het is maar hoe je het bekijkt, gespeeld als steden als Wassenberg of Zutphen. Als het net iets anders had gelopen, dan waren we geen Gelderlanders, maar Munstenaars geworden. Een historische gebeurtenis wordt meestal min of meer uitgelokt door een voorafgaande en is soms slechts een toevallige variatie op een niet te stuiten ontwikkeling. In dit geval de ontwikkeling van de uiteenvallende en hergroeperende macht: via de aanwas van de burch Gelre naar stadstaatje Gelre naar Hertogdom Gelre naar Provincie Gelderland. En dat alles kon pas gebeuren na de val van het Romeinse Rijk.

Uit voorgaande kan afgeleid worden dat ik Johan Huizinga's *Herfsttij der Middeleeuwen* gelezen heb. Niet om op te scheppen, maar om mijn geluk te delen, was dat een in leer gebonden eerste druk uit 1919. Voor Huizinga is een goed bewaard verhaal als bron minstens zo interessant als een goed geborgen archiefstuk. En zo'n standpunt past natuurlijk perfect bij een rondfietsende blogger.

Dat brengt me op een ander boeiend verhaal over Geldern dat me greep: dat van Catharina van Egmont. De Sint-Maria-Magdalenakerk uit 1339 was na de Tweede Wereldoorlog zodanig verwoest dat het geheel opnieuw opgebouwd moest worden. Daarbij werd een tot dan toe onbekend graf gevonden, dat van Catharina (1439–1497). Zij speelde als bestuurlijk zaakwaarneemster voor een te jong familielid als [Privacy & Cookie verklaring](#) prijke

rol. Tijdens haar leven probeerde de Bourgondische hertog Gelre in te lijven. Catharina moest enkele gebieden aan het Bourgondische hertogdom afstaan, maar wist Gelre als geheel te behouden tot het moment dat haar neefje, de latere Karel van Gelre, oud genoeg was om zijn functie als hertog uit te kunnen oefenen. Wat me in dit verhaal intrigeert is dat Catharine de dochter was van Arnold van Egmont en Prinses Katharina van Kleve, die op haar beurt dochter was van Maria van Bourgondië. Dus Catharina was met de belangrijkste adellijke families in de regio verbonden via directe bloedlijnen. Dat hield die familie echter niet tegen om via hofintriges en gewapende conflicten elkaars macht voortdurend te betwisten. Catharina wist door mondjesmaat toe te geven, tijd te rekken en hield zo stand tegenover mannelijke agressie. Vrouwelijk leiderschap is niet per definitie zwakker dan dat van mannen, maar het machtsspel werd lang vooral door inzet van mannelijke eigenschappen gewonnen: agressief met je eigen gelijk bezig zijn en de grenzen van de ander niet erkennen. Misschien dat over honderd jaar blijkt dat op dit vlak onze tijd een sleutelmoment in de geschiedenis is geweest. Want als ik met mijn dochter van 11 praat over geschiedenis, kan zij het zich al niet meer voorstellen dat vrouwen hierin geen eigen positie innamen.

Zelf deze route ontdekken?

Bovenstaande blog gaat over [traject 13](#) van de route [Fietsen over Grenzen](#). Dit traject loopt van Straelen naar Kevelaer. [Lees meer over dit traject.](#)

Geschreven door Marc Beek

Mijn naam is Marc Beek (54 jaar, Harderwijk) en ik ga Fietsen over Grenzen. Ik ben een ervaren vakantiefietser, dus weet mijn tempo aan te passen aan de schoonheid van het landschap en de bezienswaardigheden op de route. Al fietsend ga ik op zoek naar de geschiedenis van toen en dat in woord verbinden met het leven van nu. Want die grens uit het verleden vormde dan wel ooit een barrière, vaak was het ook een aanmoediging om grenzen te verleggen.